

Որ կրնայ ըսել թէ գտած է տաղանք հոգիին, որ լուստաի պէս իր թերթերը կը բանայ ջուրհորուն վրայ: Ով որ կը կարծէ թէ գեղեցիկ պատմութեան պէս հազար է բարոյականը, մերկ է ամբողջովին»:

Օտարականը հեռու կը մնար Տիբերիայէն, որ լճագրին վրայ խարսխուած, սպառնադին կը դիտէր իր շուրջը: Կը զգուշանար մեծ քաղաքներէն, ուր փառքը, ոսկին և հաճոյքը զմասեր էին սիրտերը և գազազեր բոլոր ազնիւ զգացումները: Մեծ քաղաքներու այդ բնակիչները կը նմանէին կոշտնքի հրաւերը մերժողներուն, ինչպէս այնքան գեղեցիկ կերպով կ'ըսէր Ան իր տականքներէն մէկուն մէջ: Մարդեր որոնք սովոր էին շինելու իրենց պալատները ուրիշներու քրտինքին ու արեան գինով, և զոհելու հազարաւոր կեանքեր, վայրկեան մը հաճոյքի համար:

Սակայն անոնք չէին գիտեր թէ հաճոյքը երգն է ազատութեան, բայց ոչ ազատութիւնը: Մաղիկը մեր ըզմանքներուն, բայց ոչ պտուղը անոր: «Մի ըլլաք կամապաշտ ու վառշուէր, մտածելու միայն ձեր ստացած հաճոյքին համար: Նմանեցէք գեփիւռին, որ ծաղիկներու բոյրը առնելէ առաջ կը զգուշանայ թերթերը: Վայ անոր որ միայն առնել գիտէ: Ով որ կուտայ՝ կ'երկարածդէ իր հաճոյքը և կը փառաւորէ իր անձը, որ ամենէն գեղեցիկ տաճարն է Աստուծոյ»:

Ե.

(Շարունակելի՝ 2)

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՍՐԲԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

«Սուրբ եղեռն, զի ես սուրբ եմ
Տէր Աստուծոյ ձեռք»
(ՂԵԻՏ. ԺԹ. 2):

Սրբակեցութիւն կը նշանակէ անբասկի կենցաղի հետեւիլ, մաքուր, անարատ, ամբիժ ու անմեղ կեանք մը վարել, Աստուծոյ հետ շրտակ հաղորդակցութիւն մշակել, իսկ մարդոց հետ մեր ունեցած յարաբերութիւններուն մէջ անմեղադրելի ըլլալ:

Սրբութեան իրր խորհրդանշան՝ հին Եգիպտացիք իրենց Օսերիս չափառածը ճերմակ հագուստներով կը ներկայացնէին: Պրահմայի քահանաները ճերմակ զգեստ կը հագնէին երբ կրօնական արարողութիւն կը կատարէին: Ըստ հրէից աւանդութեան, երբ Սողոմոնի տաճարին նաւակատիքի արարողութիւնը տեղի կ'ունենար, Ղեւտացի քահանաներ սպիտակ զգեստ ունէին իրենց վրայ:

Այլակերպութեան լերան վրայ Յիսուսի հանդերձներն ալ երեցան խիստ ճերմակ, այնպէս որ երկրի վրայ թափիչ մը չէր կրնար այնքան ճերմկցնել զանոնք (Մկ. Թ. 2): Յիսուսի յարութիւնը աւետող հրեշտակին հանդերձները ևս ճերմակ էին ձիւնի նման (Մատթ. ԻԸ. 3): Յայտնութեան գրքին մէջ սուրբերը կը ներկայանան ճերմակ հանդերձներով (Յայտ. Է. 13): Այս իսկ պատճառաւ, ճերմակ գոյնը վաղուց ի վեր սրբութեան խորհրդանշիչ կը համարուէր:

Սրբութիւնը Աստուծոյ էական ստորագելիներէն մէկն է: Քանի որ ինքը սուրբ է, իրեն հետ յարաբերութիւն ընողներն ալ սուրբ ըլլալու կանչուած են, ինչպէս ինք կ'ըսէ. «Սուրբ եղէք, քանզի ես, ձեր Տէր Աստուծոյ, սուրբ եմ»: Իսկ Սաղմոսերգուն կը պատգամէ. «Բարձրացուէք Տէրը, մեր Աստուծոյ, ու երկրպագութիւն ըրէք Անոր սուրբ լերանը վրայ. վանդի Տէրը, մեր Աստուծոյ, սուրբ է» (Սաղ. ՂԹ. 9):

Աստուծոյ աչքերը այնքան սուրբ են որ մեղաւորին վրայ չեն կրնար նայիլ: Հե-

տեարար առանց սրբակեաց կեանքի՝ մեղաւորի մը համար անկարելի է Աստուծոյ հետ յարաբերութիւն ունենալ: Պետոս առաքելաւ կ'ըսէ. «Ձեզ կանչող սուրբին պէս դուք ալ սուրբ եղէք ձեր բոլոր վարմանքներուն մէջ, վասնզի զրուած է թէ՛ սուրբ եղէք, քանզի ես սուրբ եմ» (Ա. Պետ., Ա. 15-16): Երբայցւոց Թուղթին հեղինակը կը պատգամէ. «Խաղաղութեան և սրբութեան ետեւէ եղէք ամենուն հետ, առանց ասոր մէ՛կը պիտի չտեսնէ Տէրը» (Եբր. ԺԲ. 14): Յիսուս կը յայտարարէ. «Երանելի առանց որ սրտով մաքուր են, վասնզի անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն» (Մատթ. Ե. 8): Ուստի զԱստուած տեսնելու և Անոր հետ հաղորդակցելու համար պայման է մաքուր սիրտ կրել և սրբակեաց կենցաղի մը հետեւիլ:

Օկի անուն ծանօթ հեղինակի մը տեսութեամբ, «Սրբակեաց կեանք երեւմանք կը բաղկանայ, սոսն՝ մեղքի նրաւորի, Աստուծոյ նուիրուիլ եւ Քրիստոսի պաշկերին կերպարանափոխուիլ: Ի զուրէ երբողը ձեռք բերելու մասին խօսիլ, երեւալին երկու պայմանները չեն լրացած: Եւայի մարգարէ կ'ըսէ. «Զօրաց Տէրը իրաւունքով պիտի քարծրանայ ու Սուրբն Աստուած արդարութեամբ պիտի փառաւորուի» (Ես. Ե. 16): Ըստ Աւետարանական վարդապետութեան, հաւատացեալ ըլլալ սուրբ ըլլալ կը նշանակէ:

Այս իսկ պատճառաւ, քրիստոնէութեան մեծ առաքեալը իր Թուղթերուն մէջ ողջուն տուէք հաւատացեալներուն ըսելու տեղ, կ'ըսէ. «Ողջոյն Տալի ամենայն սրբոյ ի Քրիստոս Յիսուս» (Փիլիպ. Դ. 21): Փոխանակ ըսելու ձեզի ողջուն կուտան հաւատացեալները, կ'ըսէ. «Ողջոյն Տալ անեղ ամենայն սուրբ, մանաւանդ որ ի Տալեկայս եմ» (Փիլիպ. Դ. 23): Նոյնպէս, պարզապէս հաւատացեալներու պէտքերը հոգացէք ըսելու տեղ՝ «Ի պէս սրբոյ հաղորդեցաւ» կ'ըսէ (Հռովմ. ԺԲ. 13):

Ա. — Ինչո՞ւ սուրբ ըլլալու եմ: Սուրբ ըլլալ քրիստոնէական կեանքի կոչումն է: Քրիստոնէական կեանքի մէջ կան շատ մը առանձնաշնորհումներ, որոնք կը պակսին ուրիշ կրօններու մէջ, և որոնք բնաւ զրա-

մով չեն կրնար գնուիլ: Բայց քրիստոնէայ անհատը կը վայելէ զանոնք ձրիօրէն, իրրեւարդութեամբ Աստուծոյ շնորհներուն ու անհուն սիրոյն:

Կրօններ կան որոնց մէջ Աստուած անմատչելի վեհապետ մը կը նկատուի, մարդիկ զրկուած են Անոր հետ ներքին հաղորդակցութենէն: Իսկ քրիստոնէութիւնը զԱստուած մեզի կը ներկայացնէ իրրեւմեր կրկնաւոր Հայրը, որուն հետ, որպէս հայր և որդի, մտերմիկ յարաբերութիւն ունենալ ամէն մէկ հաւատացեալին առանձնաշնորհումն է: Կարգ մը կրօններու մէջ մարդիկ պարզ հպատակներ են Աստուծոյ առջև և ոչ աւելի, սակայն քրիստոնէութիւնը իրեն հետեողը Աստուծոյ գաւառի կը նկատէ երբ հաւատքով անխաղ ընդունի և ճանչնայ Անոր աշխարհ զրկած միամիտ որդին՝ Յիսուս Քրիստոսը:

Հրեաներ զժրախտաբար չ'ընդունեցին զԱյն ու չճանչցան: «Իսկ որք ընկալանն զեա՝ ես նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինել՝ որոց հաւատացեալ յանուն Նորա» (Յովհ. Ա. 12): Քրիստոնէութեան մէջ փրկութիւնը նաև Յիսուս Քրիստոսի միջոցաւ Աստուծոյ շնորհաց արդիւնքն է՝ զոր ձրիօրէն կը վայելէ Քրիստոսի հետեող մը, ուրիշ շատ մը առանձնաշնորհումներու հետ միասնաբար:

Հետեարար ամէն մէկ անհատ Աստուծոյ կողմէ հրաւիրուած է վայելելու այս և նմանօրինակ՝ քրիստոնէութեան բոլոր առանձնաշնորհումները, պայմանաւ սակայն որ սրբակեաց կեանքի մը հետեւի: Պօղոս առաքեալ Հռովմի Եկեղեցիի հաւատացեալներուն կը յիշեցնէ թէ իրենք սուրբ ըլլալու համար կանչուած են Աստուծոյ կողմէ (Հռովմ. Ա. 7): Իսկ Կորնթոսի Եկեղեցիի ժողովուրդին սապէս կը պատգամէ. «Սիրելիներ, որովհետեւ մենք այս խոստմանքները ունինք, մեր անձերը մարմինի ու հոգիի ամէն կերպ պղծութիւններէն մաքրենք, և սրբութիւնը կատարելագործենք Աստուծոյ վախով» (Բ. Կորն., Է. 1): Իսկ Յիսուս, քահանայապետական իր երկար աղօթքին մէջ, առաքեալներուն և իրեն բոլոր հետեողներուն համար կը խնդրէ իր Հօրմէն՝ ըսելով. «Սուրբ առաքնութեան նրաւորութեամբ բոլ» (Յովհ. ԺԷ. 17): Որով-

հետև եթէ անոնք սրբակեաց կեանք մը չունենային, պիտի չկրնային Աստուծոյ թագաւորութեան սուրբ զօրքը տարածել աշխարհի վրայ:

Սուրբ Ըլլալ՝ մեր հոգեկան իդէալներն պահանջքն է նաեւ: Երբ նախամարդը ստեղծուեցաւ, Աստուած Իր Սուրբ Հոգին փչեց անոր, և անկեազարձաւ հոգեւոր էակ մը՝ օժտուած իր Արարչին պատկերովը: Մեր հոգին ստաի սրիչ բան չէ եթէ ոչ Աստուծոյ Հոգին մէկ մասնիկը: Այս իսկ պատճառաւ մարդ Աստուծոյ օտար մէկը չէ, այլ Անոր մէկ ազգականը: Երբ Աստուծոյ պատկերովը ստեղծուած և Անոր Հոգին կրող մարդ էակը՝ Հոգի եղող իր Արարչին հետ շփումներ ունենայ, ասիկա թէ՛ բնական է, թէ բանաւոր և թէ զօրք նական: Արդէն մարդուն օրաի խորհրէն ըզխող ներքին սաստիկ պապակը ևս կը հաստատէ այս ճշմարտութիւնը:

Մենք մեր ներքին այս բնազդներուն ու իդէալներուն հետեւով պարզապէս բնականօրէն կեանքի մը հետեւած կ'ըլլանք: Բայց եթէ մէկը իր մարմինը ալիւ ալ ապականութիւններով պղծած է, իր հոգին չի կրնար այս ներքին հալմը ունենալ իր Արարչին հետ: Մարդ երբ սրբացած չէ հոգիով, Թնչպէս կրնայ Աստուծոյ մօտենալ և երկրպագութիւն ընել և հաղորդակցիլ Անոր հետ:

Աստի սրբութիւնը անհրաժեշտ պայման է Աստուծոյ հետ ապրելու և վայելելու: Անոր անմիջական ներկայութիւնը մեր առօրեայ զբաղումներուն մէջ: Ամերիկացի հեղինակ Բփհէմ Թամս կէկտի կ'ըսէ. «Բնութեւն ու ձեռք բեր սրբակեցութիւնը, եւ անոնք անոնք պիտի նեխելի մխրաբուրիւնը այնքան ապահով՝ որքան ջերմութիւնը արեւուն նաւաղապրներուն»: Սրբակեաց կեանքի այս մխրաբութիւնը երջանկութեան մեծ աղբիւր մըն է քրիստոնեայ հաւատացեալի մը համար:

Բ. — Որովհետեւ սրբակեաց կեանքի մը յատկանիւթները: Սէրն է սրբակեաց կեանքի աչքառու յատկանիւթներէն մէկը: Սէր մը՝ որ անշահախնդիր է, անփերապահ ու աստուածային: Պօզոս առաքեալ Գաղատացաց Թուղթին մէջ երբ կը նկարագրէ մարմնաւոր կեանքին և հոգեւոր կեանքին յատ-

կանիւթները, սէրը կը դնէ հոգեւոր կեանքի յատկանիւթներու ցանկին սկիզբը: Ասանկ աստուածային ու անշահախնդիր սիրը հոգեւոր կեանքը չ'ապրուիր, իսկ եթէ հոգեւոր կեանք մը չ'ապրուիր՝ սրբակեաց կեանք մը ունենալ անկարելի կը դառնայ: Քանզի հոգեւոր կեանք մը ունենալ չէ այլ ինչ եթէ ոչ սրբակեաց կենցաղի մը հետեւի, վար, ունելով ամէն մարդու հետ անփերապահ սիրով ու համակրալիր և կարեկից ոգիով:

Յիսուս ասոր մէկ փայլուն օրինակ հանդիսացաւ իր երկրաւոր կեանքի ընթացքին: Ինչ աստիճան որ սրբութեան նայեքան ալ սիրոյ մարմնացումն էր: Կը սիրէր օրքան իր մտերմները՝ նայեքան իր հետեւորդները, օրքան Հրեաները՝ նայեքան Սամարացիները, օրքան Փրինիկցի Ասորիները՝ նայեքան հեթանոս սրիչ ցեղերը: Սրբակեաց կեանքի հետեւող ոնէ քրիստոնեայի համար ալ չկայ սրիչ ծամբայ եթէ ոչ հետեւի իր մեծ Ասաջնորդին՝ Յիսուս Քրիստոսի այս սիրալիր ապրելակերպին, ինչպէս կ'ըսէ Աստուծոյ խօսքը զեղեցկօրէն. «Սիրով վարուեցէք, ինչպէս Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, և իր անձը մեզի համար մատնեց՝ անուշահոտ պատարագ ու զոհ ըլլալով Աստուծոյ» (Եփես. Ե. 2):

Ներողամտութիւնը սրբակեաց կեանքի սրիչ մէկ յատկանիւթն է: Մարդ մը որ զօրքունեայ է և մեծամեծ ծառայութիւններ կը մատուցանէ հանրութեան անձնաւորաբար, իր ազգին ու մարդկութեան օգտակար կը դառնայ, իր շուրջը կ'ունենա թէ՛ հիացողներ և թէ հակառակորդներ: Նախանձողներ և նայնիսկ թշնամիներ: Թնչպէս պէտք է վարուիլ այս վերջիններուն հետ: Երկու կերպով վարուիլ կարելի է. մէկը՝ առելութեամբ, բարկութեամբ, հաւաքածելով, նզովելով և իրենց մակարդակին խնջելով, այլ խօսքով՝ թշնամութեան զէմ թշնամութեամբ: Իսկ միւսը՝ քրիստոնէական ներողամտութեամբ: Առաջինը հեթանոսական կերպ է երկրորդը՝ քրիստոնէական:

Յիսուս կատարելագէտ անմեղ էր, աշխարհ եկած էր մարդկութեան փրկութիւնը ապահովելու համար: Իր հակառակորդները փոխանակ գնահատելու զԱյն՝ ծաղրեցին, հալածեցին և Գողգոթայի խաչին վրայ մահուան դատապարտեցին: Իսկ Ինքը

ազօթեց Աստուծոյ և բռաւ. «Հա՛յր, թող դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն»: Նաև Ս. Ստեփանոս, երբ կը քարկոծուէր, աւղօթեց զինք քարկոծողներուն համար և բռաւ. «Տէ՛ր, մի՛ համարիր դոցա զայս մեղսս»:

«Ստալին մարդկային է, իսկ ներքե՛ր աւտուածային», բռաւ է իրաւամբ: Ներկելով մարդ Աստուծոյ կը մօտենայ, իսկ թշնամութեան դէմ թշնամութիւն ընելով իր մարդկային արժանիքներէն կը մերկանայ և անասնական կեանքի մակարդակին կ'իջնայ: Ասիկա բարոյական անկում մըն է, որմէ հետեւ կը մնան սրբակեաց կեանքի նշաններ: Համար Աստուծոյ կոչում ունեցող բոլոր ճշմարիտ քրիստոնեաներ: Ըստ ամերիկացի եկեղեցական Րիչըրտ Ֆուլլըրի, «նեղ է սրբակեցութեան նամբան, որ ոչ քի միայն մեզ կ'առաջնորդէ կեանքի՝ այլ այդ իսկ է բուն կեանքը»: Սոսիին ներկելով մարդ չի նսեմանար, այլ կը բարձրանայ հոգիով և ժառանգորդ կը դառնայ յաւիտեական կեանքի:

Սրբակեաց կեանքի ուրիշ մէկ ուշադրաւ յատկանշին ալ ծառայութեան ոգի ունենալն է: Ծառայել քրիստոնէական կեանքի նպատակներէն մէկն է, ծառայելով է որ մարդ փառքէ ի փառք կը բարձրանայ և օրըստ օրէ կատարելութեան կը հասնի սրբակեցութեան մէջ, որով կ'ունենայ մաքիւման անդորրութիւն, իրզմի կատարեալ հանգստութիւն, որտի անհուն երջանկութիւն և հոգեկան բարձր զոհացում ու հրճուածք:

Քրիստոս, մեր կեանքին առաջնորդը, այս ճամբայէն քալեց: Իր մասին գրուած է թէ երբ կ'ապրէր մեր մոլորակին վրայ, միշտ բարիք ընելով կը շրջէր (Գործք, Ժ. 38): Ահա Իր վկայութիւնը. «Որքին Մարդոյ չեկաւ սպասարկութիւն ընդունելու, այլ սպասարկութիւն ընելու և Իր կեանքը շատերուն համար փրկանք տալու» (Մրկ. Ժ. 45):

Կ'ապրինք դարու մը մէջ ուր մարդիկ այնքան անձնասէր են որ Յիսուսի ծառայութեան այս պատուէրը ընդունելու սիրտ չունին: Ծառայելու համար մեր անձը ուրանալ և գտնել մարդկային ընկերութեան բարձրագոյն շահերուն հետ նոյնացնել պէտք

է: Այս դարու մէջ նիւթագաշտ ու հաճութագաշտ մարդիկ կը խորշին այս տեսակ պատգամէ մը: Բայց իրեն իրական քրիստոնեայ մեր կեանքը արժեքներու համար պէտք է քալենք այս նեղ ճանապարհէն, ուրիշ, մեր Փրկչի օրինակին հետեւելով, ընթացան առաքեալներ և բոլոր սուրբ մարդիկ: Անձնասիրութեան ճանապարհէն քալելով ոչինչ կը շահինք, ընդհակառակը, կը մերկանանք մեր բարոյական ու հոգեւոր արժանիքներէն և պատճառ կ'ըլլանք մեր անձերուն յաւիտեական կորստեան: Մինչ այլասիրութեամբ և ուրիշներուն ծառայելով կը տիրանանք ներքին ու մշտապես երջանկութեան:

Գ. — Կարելի՞ է մարդու մը նամուր այս աշխարհի մէջ սրբակեաց կեանք ապրիլ: Կարելի է: Նախ անոր համար որ Յիսուս ապրեցաւ սրբակեաց կեանք մարդկային այս մարմնին մէջ և մեզի օրինակ հանդիսացաւ: Յիսուսի կեանքը այնքան ամբիւծ ու անմեղադրելի էր որ Իր հակառակորդներն իսկ զայն կը խոտաւորեն: Օր մը փորձեցիներէն և հերովդէսեաններէն մի քանի մարդիկ զրկուեցան Յիսուսի քով որպէսզի զինքը խոսքով բռնելով ծուղակը ձգեն, և ըսին. «Վարդապետ, զիտենք որ ճշմարիտ ես, մէկու համար հոգի չէ, քանզի մարդոց երեսպաշտութիւն չես ընէր, հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնեաւ, կայսրին խաբարէ արժան է՝ թէ ոչ, տա՛նք թէ շտանք» (Մրկ. ԺԲ. 14): Պաշտելութեան շարժում մէջ Յիսուս Իր աշակերտներէն զատուիչ առաջ երբ կը մխիթարէր զանոնք, ի մէջ այլոց բռաւ. «Գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ (սատանայ) և յիս ինչ ոչ զտանէ» (Յովհ. ԺԴ. 30): Ըստ Իրեն այս վկայութեան, Յիսուս Ինքն ալ լիովին զիտակեց էր թէ զերծ էր թիրութենէ:

Քանի որ մարդկային այս մարմնի մէջ Յիսուսի համար կարելի եղաւ ապրիլ սրբակեաց կեանք մը, մեզի համար ալ կարելի է, պայմանաւ սակայն որ միանանք հոգիով Յիսուսի հետ և Անոր անմիջական ներկայութիւնը վայելենք մեր առօրեայ կեանքի մէջ ամէն վայրկեան: Եթէ ասիկա անկարելի ըլլար, Յիսուս չէր ըսեր թէ «Ե-

զերուք դուք կատարեալք, որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է» (Մատթ. և. 48)։ Միւս կողմէն, Պողոս առաքեալ պիտի չպատգամէր թէ, «նմանողք ինձ եղերուք, որպէս և ես Քրիստոսի» (Սկ. Կորն. ԺԱ. 1)։

Նայնպէս կարելի է տեսլաւ մարդու մը համար քանզի այսօր աշխարհի վրայ քրիստոնեաներ կան՝ որոնք անհատապէս կ'ապրին այս սրբակեաց կեանքը, թէ և շատ չեն թուով ամենուրեք։ Մարդ Աստուծոյ պատկերովը ստեղծուած արարած ըլլալուն, օժտուած է իրենէ շատ մը ներքին ու հոգեկան թաքուն ոյժերով, բնազդներով, միտումներով, իղձերով և անհուն կարելիութիւններով՝ որոնք զինքը ի վիճակի կ'ընեն ապրելու այս կեանքը, եթէ զանոնք մշակել զիտնայ մեր Սուրբն Գրիգոր Նարեկացիի նման՝ չփութելով Աստուծոյ հետ շարունակ։

Ամէն մէկ քրիստոնեայի հեռանկարն է Քրիստոսի հասակի չափին հասնիլ, ինչպէս կը յայտարարէ առաքեալը. «Սուրբեռն կասաւելորեանք համար... մինչեւ ամենալ հասնինք հաւաքին ու Աստուծոյ Որդին հանչնալու միաբանութեանք, կասաւել մարդ ըլլալու, Քրիստոսի ըմբ հասակին չափ ունենալու» (Եփես. Դ. 12-13)։ Յիշատակ տալիս ինչ մեծ առանձնաշնորհում է՝ զոր քրիստոնէական կրօնքը ընծայած է իր հաւատացեալներուն։

Գ. — Ի՞նչպէս կարելի է իրաւացի այս սրբակեաց կեանքին։ Միջին դարու ընթացքին շատ մը քրիստոնեաներ աշխարհիկ զբաղումներէն հրաժարելով անապատներու ու մենաստաններու մէջ ճգնաւորական կենցաղի մը հետեցեան տիրանալու համար այս սրբակեաց կեանքին։ Յիշուս իր աշակերտներուն համար աղօթից Աստուծոյ որ ոչ թէ զիրենք աշխարհէն վերջնէ, այլ զանոնք չարէն պահէ այս աշխարհի մէջ (Յովհ. ԺԷ. 15)։ Անգլիացի վրպագիր Տիւկին Ս. ձէմէսըն այս մասին կ'ըսէ. «Օրհնեալ ըլլայ յիշատակը այն մարդոց՝ որոնք իրենց զիրենց ամբիւ պանծ են այս աշխարհէն, բայց աւելի օրհնեալ ըլլայ բարի յիշատակը ամեն անոց, որոնք ամբիւ պանծ են զիրենց այս աշխարհի մէջ մնալով»։ Այս աշխարհէն հրաժարելով անապատը

քաշուինք և կամ աշխարհի մէջ ձեռք երկու պարագայի ներքեւ ալ սրբակեաց կեանքի մը տիրանալու համար սրբութեան ազդիւրի մը հետ հաղորդակցիլ պայման է։

Ո՞վ է այս ազդիւրը, ինչ ճանապարհով կարելի է մօտենալ անոր։ Քրիստոս է այդ ազդիւրն ու ճանապարհը։ Յիշէ՛ք յայտարարէ այս կէտը իր հետեւալ բառերովը. «Պէտք է ի մէի ունենալ քի սքուրիւն ոչ քի Քրիստոսի նախանք և միայն, այլ Քրիստոս ինքն և նախապարհը սքուրեան»։ Ինչպէս ինք վկայեց և ըսաւ, «Ես եմ ճանապարհ և ճշմարտութիւն և կեանք» (Յովհ. ԺԴ. 6)։

Պարզ ծագիլի մը՝ որ միտակի մը անշարժութեանքն ունէր, հարցուցին թէ զոն միտակ չես, ինչպէս կարելի եղած է որ միտակի մը բուրմունքն ունենաս։ Ծագիլը ըսաւ, թէ և ես միտակ չեմ, բայց միտակի մը թուփին քով մեծցած եմ։ Նմանապէս եթէ քրիստոնեաներ ալ Յիշուս Քրիստոսի մօտ ապրին և շարունակ չփութին իրեն հետ, օր մը չէ օր մը անոր անշարժութեանքը կը հանդիսանան՝ իրենց սրբացած կենցաղովը։ Ըստ ամերիկացի եկեղեցական Պարթլ Սիրիլս Օկլսթրսի, «Ամեն մահու միտմունք Աստուծոյ հագիւն նշող մըն է»։ Իսկ Փրանսացի ծանօթ հեղինակուհի Մատամ Տը Սթալի տեսակէտով, «Խորհուրդի ու վարմունքի մահուքիւնը կնոջ մը մեծագոյն փառքը կը կազմէ»։

Հոգեբանական իրականութիւն մըն է թէ մարդ որքան վերի բաներուն վրայ խորհի՝ այնքան կը վերանայ, որքան բարձր հեռանկարի մը հետ չփութի՝ այնքան կը բարձրանայ և որքան հոգևոր խորհրդածութիւններով իր միտքը և երեւակայութիւնը զբաղեցնէ՝ այնքան կը յափշտակուի հոգևոր իրականութիւններէն։

Հետևաբար երբ մենք Յիշուս Քրիստոսի մօտ ապրինք, իսկոյն Անոր Ս. Հոգիին միջոցաւ հոգեկան վերածնունդ կը ստանանք, իրեն բնաւորութեան մասնակից կ'ըլլանք, որով կ'ազնուանանք սրտով, կը վերանանք հոգեով, կը բարձրանանք զգացումներով, և այսպէս օր ըստ օրէ կը սրբանանք մեր հոգևոր կենցաղին մէջ։

Մեր նախահայրերը այս ճանապարհով սրբացան, որուն իրրեւ արդիւնք մեզի

մեծամեծ ծառայութիւններ ցրին՝ սահմանազանց զոհողութիւններ յանձն առնելով, ըլլալ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, ըլլալ Ս. Սահակ Պարթև, ըլլալ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց, ըլլալ Ս. Գրիգոր Նարեկացի, ըլլալ Ս. Ներսէս Շնորհալի, ըլլալ Ս. Գրիգոր Տաթևացի և ուրիշներ: Եթէ ասոնք անձնաբեր քրիստոնեաներ չըլլային, Քրիստոսի խօսքին ու օրինակին հետեւելով (Մրկ. Ը. 31 և Ժ. 45) իրենք գիրենք Քրիստոսի ողորդ ասօրած՝ ծառայութեան կեանքին նուիրելով, զոհողութեան ու նուիրումի ճանապարհէն քալած չըլլային՝ Հայաստանեայց եկեղեցին այժմ ներկայ փառքէն շատ բան կորսնցուցած կ'ըլլար, և թերեւս գոյութիւն իսկ չունենար, միւս կողմէն չէինք ունենար տոհմային այն մշակոյթը՝ որով ամէն հայ կը պարծենայ այժմ իրաւունքով:

Քրիստոնեայ բնակչութիւն ունեցող գիւղի մը մօտակայ բլուրին քովը բարձր ժայռի մը վրայ Յիսուսի մեծկակ մէկ նկարը դրած էր: Ժողովուրդին մէջ հաւատք մը կար թէ օրին մէկը այս նկարը մէկու մը զէմքին վրայ պիտի պատկերանար: Այս գիւղին մէջ Ըրնէսթ անուն փոքրիկ տղայ մը շատ կը հետաքրքրուէր այս նկարով: Դիւղ եկող գաղտնի ճամբորդներուն զէմքին վրայ կը նայէր յաճախ թէ արդեօք մէկը կը նմանի՞ այս նկարին: Բայց միշտ ալ յուսախար կ'ըլլար: Տղան մեծցաւ, ընտանիքի տէր եղաւ, բայց դեռ կ'անկապէր որ իրականանայ իր այս բաղձանքը: Օրին մէկը գրացիներ իրեն ըսին թէ ինքը նմանած էր Յիսուսի նկարին: Բանդի գիշեր ցերեկ անոր կը նայէր և միշտ տառով կը հետաքրքրուէր:

Այն քրիստոնեաներն ալ որոնք միշտ Յիսուսի կը նային և Անոր հետ կը շփուին, որ մը Անոր կը նմանին, ինչպէս նմանած էր Պողոս առաքեալ, որ այս իսկ պատճառաւ ըսաւ. «Ինձի նմանող եղիք, ինչպէս ես նմանեցալ Քրիստոսի»:

Կը պատմուի թէ օր մը քանի ճամբորդներ ամխահանք մը այցելեցին, և անոր գրան մօտը, թուփի մը վրայ ճերմակ ծաղիկ մը տեսան: Ասկա իրենց մեծ հիացում պատճառեց: Որովհետեւ ամխահանքին շուրջը ամէն տեղ սև փոշիներով լի

էր: Փորձի համար այս ճերմակ ծաղիկին վրայ սև փոշիներ ցանեցին, և տեսան որ ծաղիկը իսկոյն այդ սև փոշիները իր վրայէն թօթուելով իր նախկին ճերմակ գոյնը ստացաւ, որով հասկցան թէ ծաղիկին ճերմակութիւնը իր բնութենէն կը բխէր:

Այն քրիստոնեան որ Յիսուս Քրիստոսի արիւնովը ճերմկացուած է իր հանդերձները, իր միջավայրը որքան ալ ապականուած ըլլայ սև փոշիներով, կրկին կրնայ փայլեցնել երկնային ճերմակութիւնը իր վրայ ամէն ատեն ու ամէն պարագայի ներքէ: Եթէ ասկա անկարելի ըլլար, Սրբազան Մատեանը չէր ըսեր թէ. «Հանդերձներդ ամէն ատեն ներմակ ըլլաւ» (Ժող. Թ. 8): Դանիէլ շնորհաց շրջանին ակնարկելով չէր գուշակեր թէ, «Շոքեր պիտի մաքրուին ու պիտի ներմկան» (Դան. ԺԲ. 10):

Սաղիկէի եկեղեցիին ուղղուած նաւակին մէջ Յիսուս կ'ըսէր. «Քանի մը անձեր ունիս Սաղիկէի մէջ, որոնք իրենց հանդերձները չաղտնեցին, եւ ներմակներով պիտի պսքսին ինձի հետ, բոցի արժանի են: Ան որ կը յաղթէ՝ ներմակներ պիտի հազնի» (Յայտ. Գ. 4-5): Նոյնպէս կ'ըսէ. «Ինձի կրակի մէջ փորձուած ոսկի ծախու առ, որպէսզի հարստանաս, ու ներմակ հանդերձներ հազնիս» (Յայտ. Գ. 18): Իսկ Յայտնութեան գրքին մէջ ուրիշ տեղ մը կը կարգանք հետեւելը.

«Ասոնք որ ճերմակ հանդերձներ հագած են ո՞վ են և ուրկէ՞ կուգան: Ես ալ ըսի անոր. Տէ՛ր իմ, դուն գիտես. և ըսաւ ինձի. Ասոնք մեծ նեղութիւններէն եկողներն են՝ որոնք իրենց հանդերձները լուացին և Գառնուկին արիւնովը ճերմակեցուցին. . . այսուհետեւ ասոնք ո՛չ պիտի անթիւնան և ո՛չ պիտի ծարաւին, և ո՛չ ալ տրեւ և կամ աաքութիւն մը անոնց վրայ պիտի իյնայ: Վասնզի Գառնուկը՝ որ ակնոյն մէջ է, պիտի հաժուէ և կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ գանոնք, ու Աստուած ալ բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն» (Յայտ. Է. 13-17):

Գր. Ա. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

Ֆրէզիո, Գալիլի.